

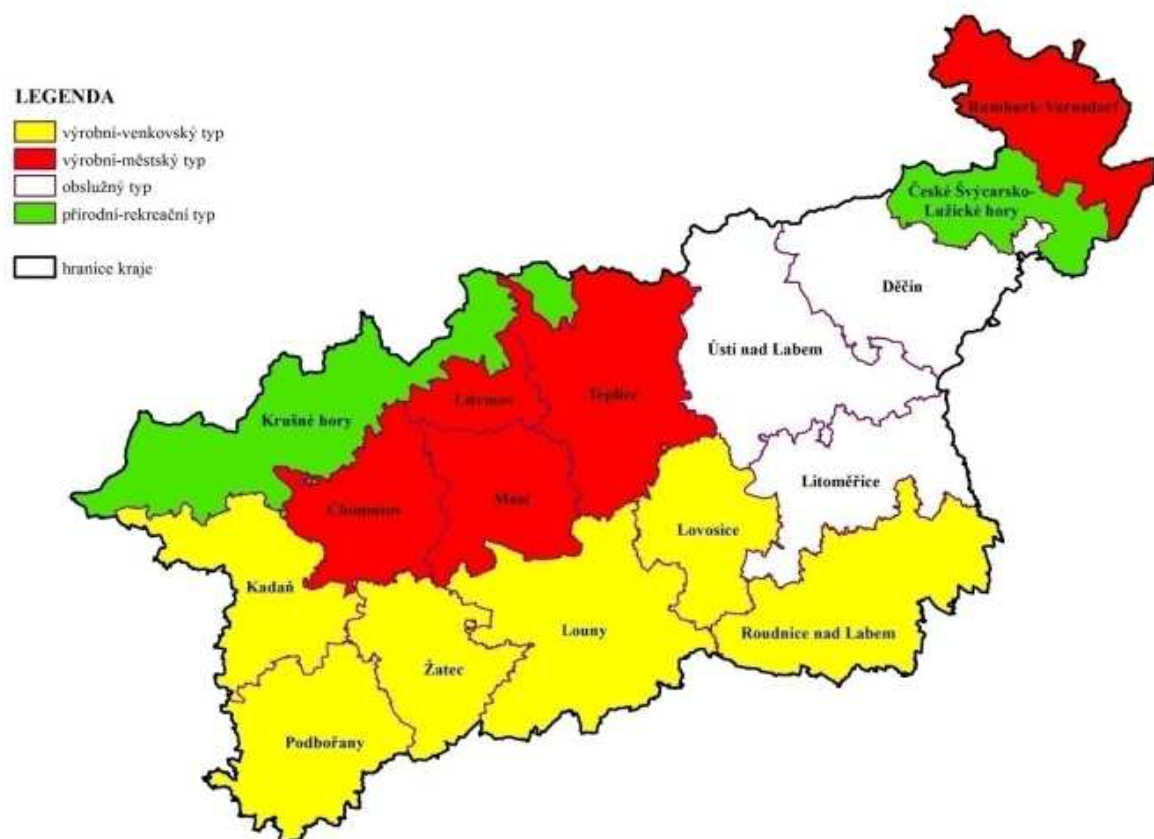
1 ÚZEMNÍ SYNTÉZA

Vzhledem k rozmanitosti území Ústeckého kraje a lišícím se rozvojovým problémům a potřebám jednotlivých částí Ústeckého kraje je vhodné vymezit typologicky odlišná území Ústeckého kraje a provést jejich základní charakteristiku. Cílem této kapitoly je mj. vyhodnotit do jaké míry se jednotlivé části Ústeckého kraje liší a zdali jsou tyto odlišnosti natolik zásadní, že by bylo zapotřebí formulovat návrhovou část této strategie podle územního klíče.

Typologie území Ústeckého kraje byla vyhotovena již před procesem pořizování této strategie. Výsledkem je studie (Novák, Koutský 2015), která vymezuje čtyři typy území Ústeckého kraje:

- výrobní-venkovský typ
- výrobní-městský typ
- obslužný typ
- přírodní-rekreační typ

Obrázek 1: Typologie území Ústeckého kraje

Zdroj: Novák, Koutský 2015

Vymezení bylo provedeno prostřednictvím kombinace metod vymezení funkčních regionů¹ a homogenních regionů² (vymezení přírodního-rekreačního typu území na základě vysokého podílu luk a lesů na rozloze a doplňkově i nadmořské výšky a lokalizace HUZ s tzv. vyšším standardem).

Tato kapitola vychází z výše uvedené typologie a soustředí se na souhrnnou charakteristiku vymezených regionů s důrazem na hlavní rozvojové problémy a potřeby vyplývající ze závěrů předchozích kapitol. Přitom je charakteristika provedena na úrovni jednotlivých pracovních mikroregionů, resp. regionů přírodního-rekreačního typu. Důvodem je skutečnost, že při vymezení typových regionů uvedených v Obrázek 1, nebylo přihlíženo k mnoha zásadním rozvojovým problémům a vytvořená typologie tak ne zcela zohledňuje specifické problémy a potřeby vážící se ke konkrétním mikroregionům.

V rámci souhrnné charakteristiky byly sledovány především následující faktory, které zohledňují závěry předchozích kapitol:

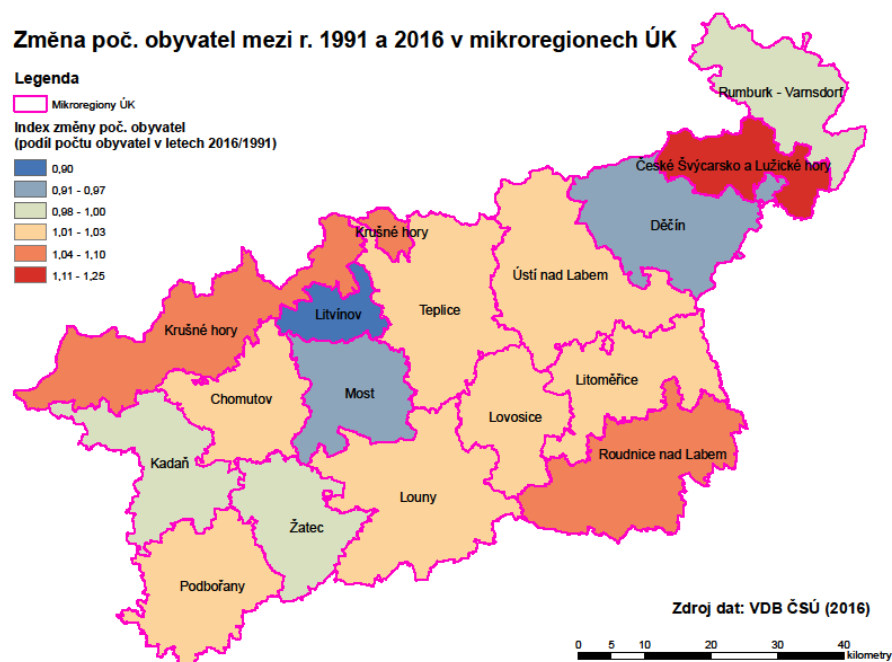
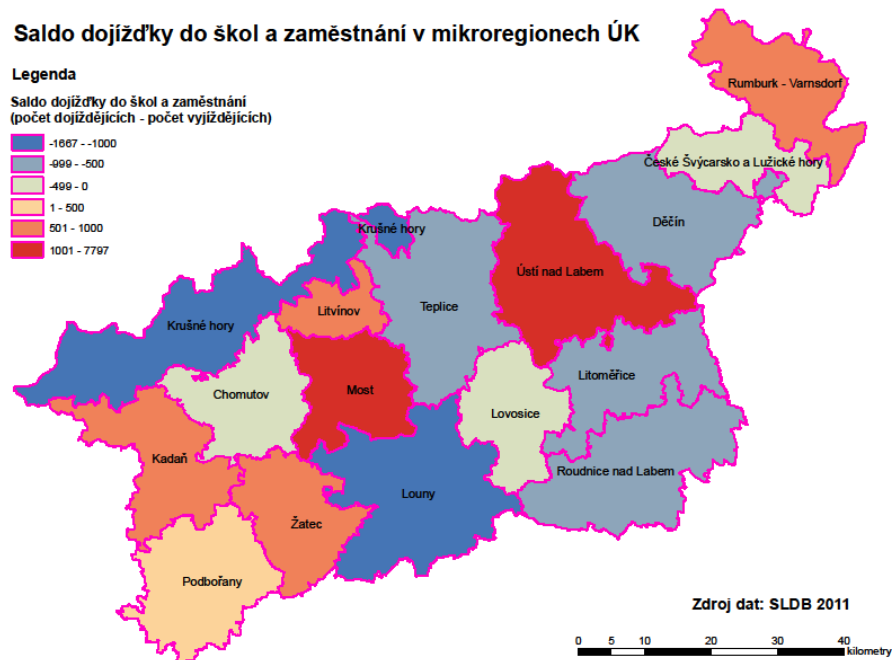
- saldo dojížděky do škol a zaměstnání (podle SLDB 2011)
- index změny počtu obyvatel (mezi roky 1991 a 2016)
- vzdělanostní struktura obyvatel (podle SLDB 2011)
- podnikatelská aktivita (k 31.12.2015)
- zaměstnanost v průmyslu (k 31.12.2015)
- podíl nezaměstnaných (průměr za období říjen 2015 – září 2016)
- sociálně vyloučené lokality a jejich obyvatelstvo (stav k r. 2015)
- celostátní silniční infrastruktura (stav k r. 2016)
- znečištění ovzduší (průměr let 2011-2015)
- podíl domů napojených na kanalizaci (podle SLDB 2011)
- brownfieldy (podle databáze z r. 2006 i expertízy kolektivu autorů)
- staré ekologické zátěže (podle SEKM 2016)

Na následujících stranách jsou zobrazeny mapy, které vyobrazují územní rozložení většiny z výše uvedených faktorů v členění podle jednotlivých mikroregionů vymezených v rámci typologie Nováka a Koutského (2015). Mapy nezobrazují pouze brownfieldy a staré ekologické zátěže, a to z důvodu nevyhovujícího měřítka map (vyobrazení by nebylo čitelné). Mapy navíc obsahují vyjádření samotného salda dojížděky do zaměstnání a podílu domů sloužících k rekreaci. Všechny mapy byly vytvořeny v software ArcMap 10.4 při použití podkladových vrstev ArcČR® 500.

¹ V tomto případě mikroregionů pracovních center a jejich zázemí, které byly vymezeny na základě nejsilnějšího proudu vyjížděky do zaměstnání (viz Novák, Koutský 2015).

² Vymezení přírodního-rekreačního typu území na základě vysokého podílu luk a lesů na rozloze a doplňkově i nadmořské výšky a lokalizace HUZ s tzv. vyšším standardem (viz Novák, Koutský, 2015)

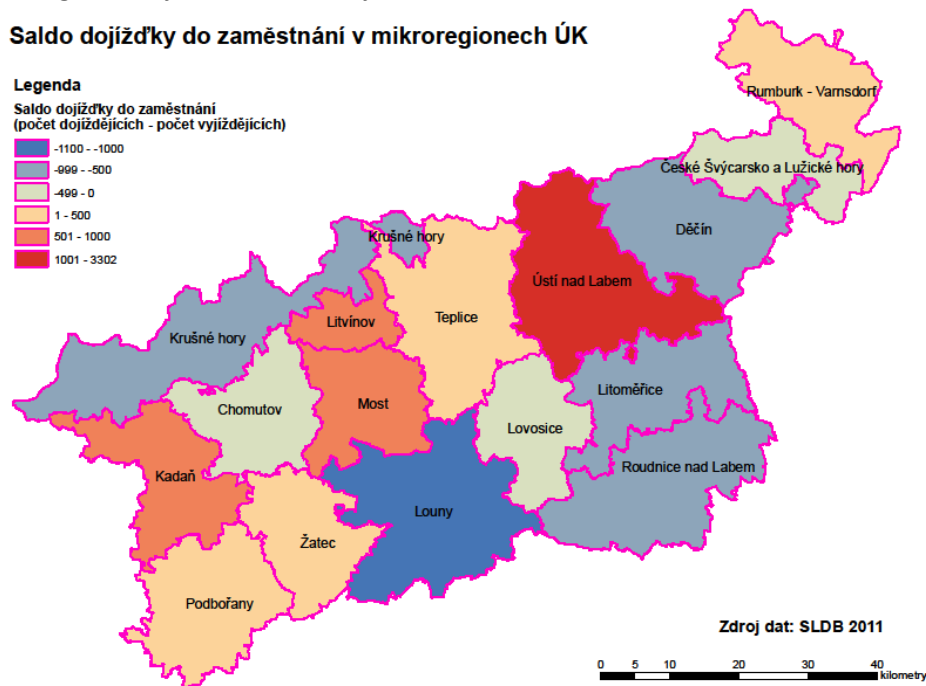
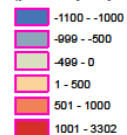
Mapa 1: Dílčí vstupy pro územní syntézu

Saldo dojížděky do zaměstnání v mikroregionech ÚK

Legenda

Saldo dojížděky do zaměstnání
(počet dojíždějících - počet vyjíždějících)

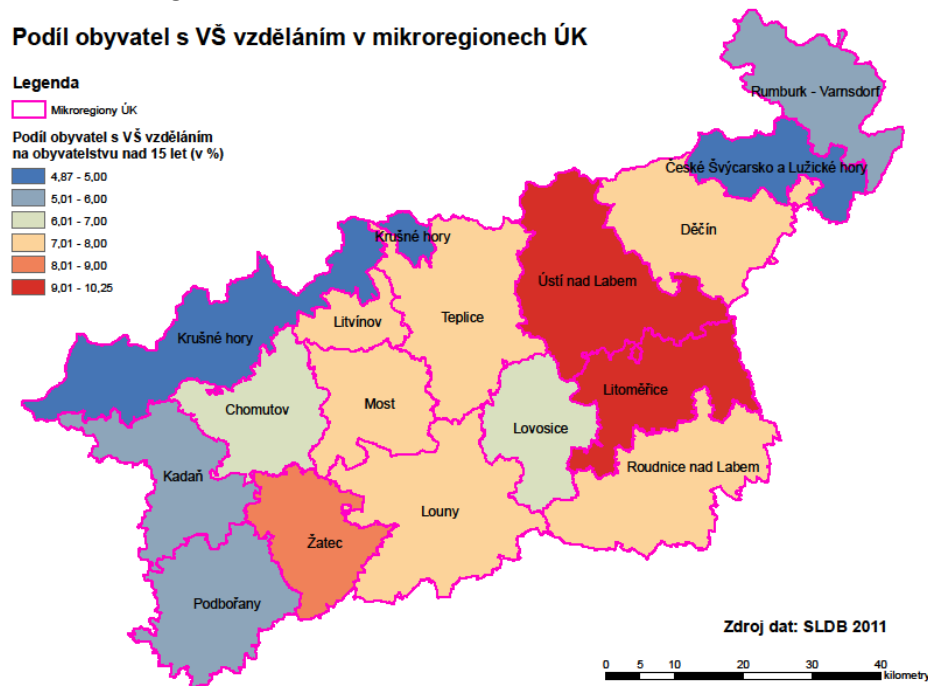
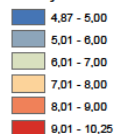

Podíl obyvatel s VŠ vzděláním v mikroregionech ÚK

Legenda

Mikroregiony ÚK

Podíl obyvatel s VŠ vzděláním
na obyvatelstvu nad 15 let (v %)

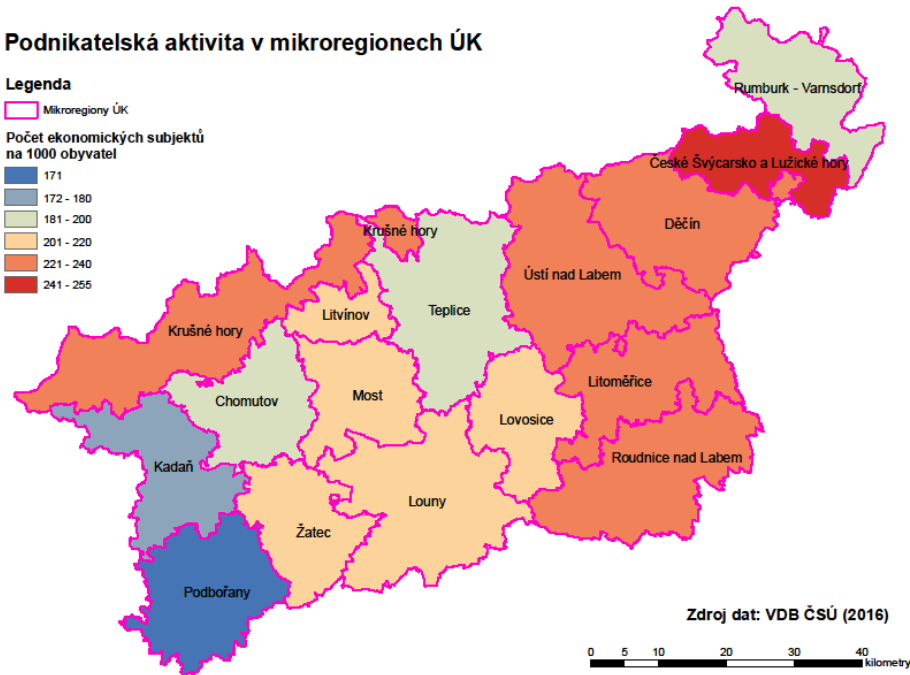
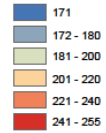

Podnikatelská aktivita v mikroregionech ÚK

Legenda

Mikroregiony ÚK

Počet ekonomických subjektů na 1000 obyvatel

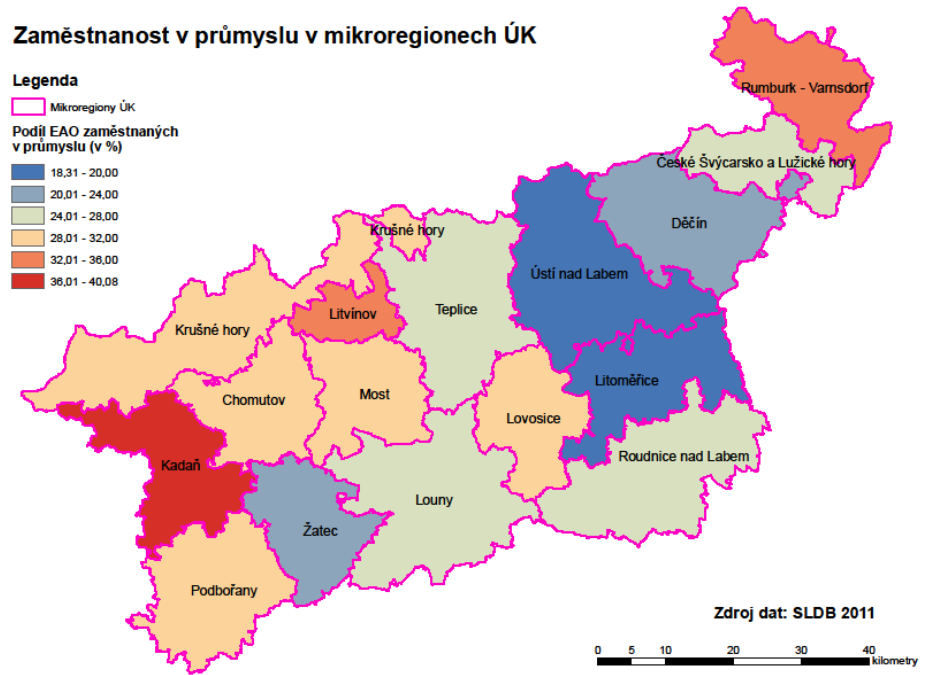
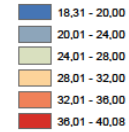

Zaměstnanost v průmyslu v mikroregionech ÚK

Legenda

Mikroregiony ÚK

Podíl EAO zaměstnaných v průmyslu (v %)

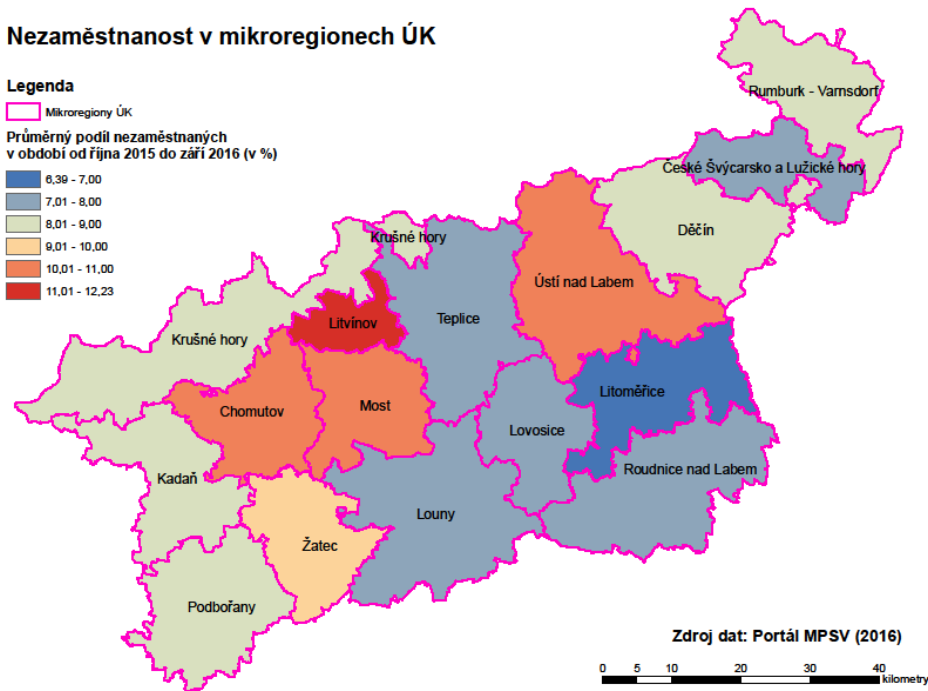
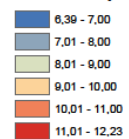

Nezaměstnanost v mikroregionech ÚK

Legenda

Mikroregiony ÚK

Průměrný podíl nezaměstnaných v období od října 2015 do září 2016 (v %)

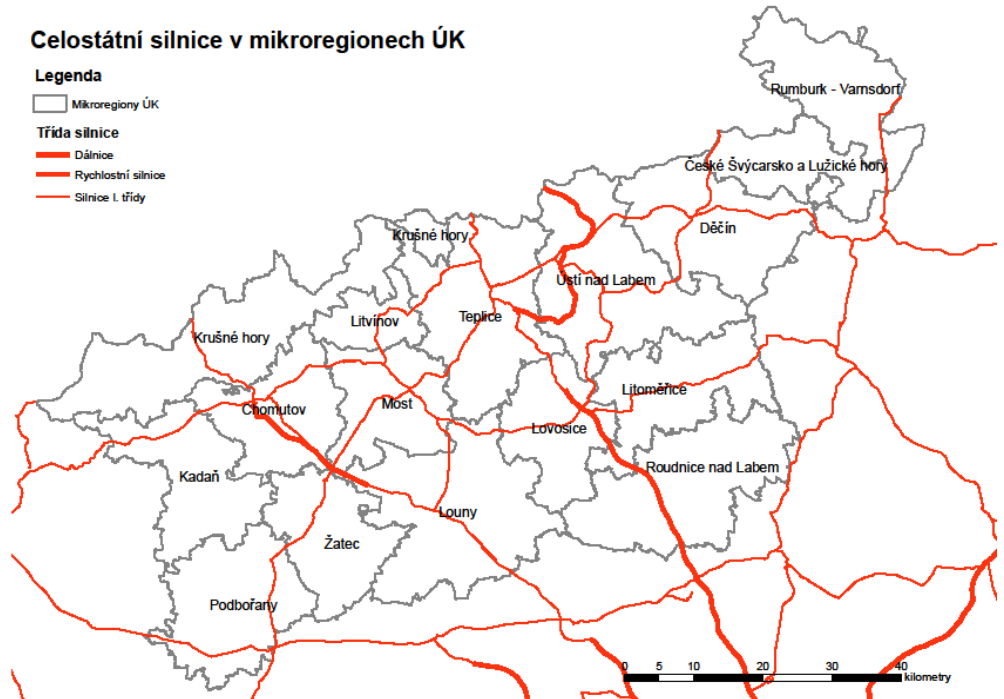

Celostátní silnice v mikroregionech ÚK

Legenda

Mikroregiony ÚK

Třída silnice
 Dálnice
 Rychlostní silnice
 Silnice I. třídy

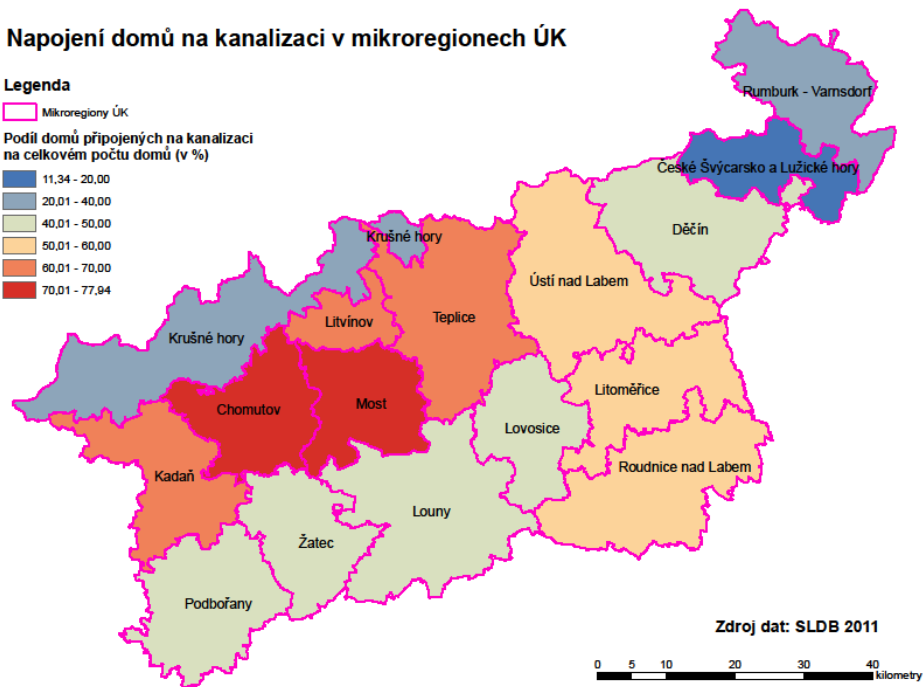
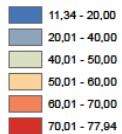

Napojení domů na kanalizaci v mikroregionech ÚK

Legenda

Mikroregiony ÚK

Podíl domů připojených na kanalizaci na celkovém počtu domů (v %)

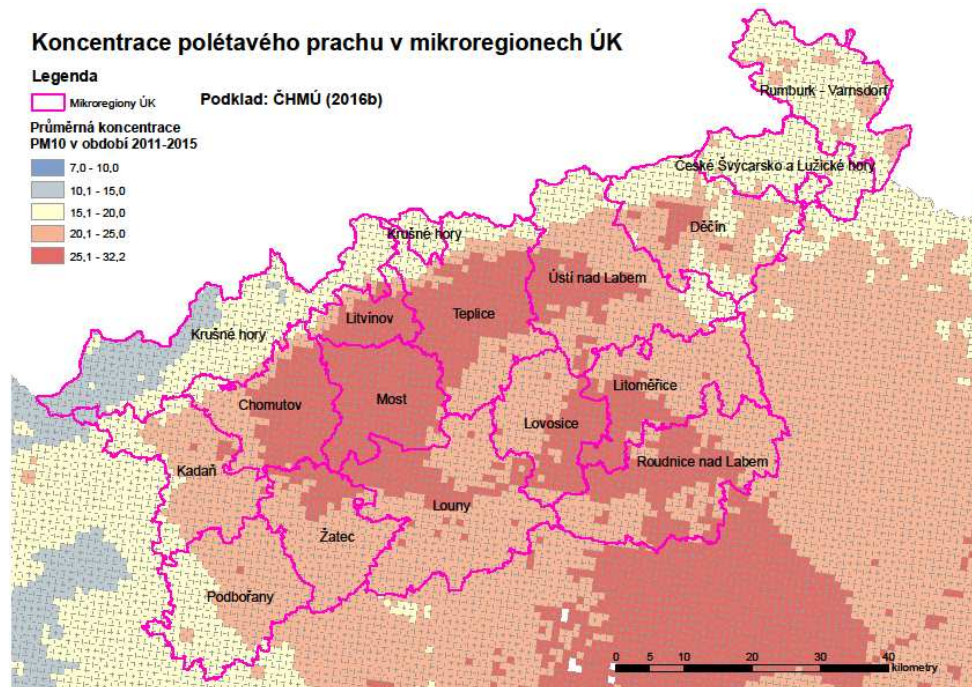
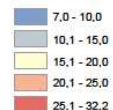
Koncentrace polévatvého prachu v mikroregionech ÚK

Legenda

Mikroregiony ÚK

Podklad: ČHMÚ (2016b)

Průměrná koncentrace PM10 v období 2011-2015

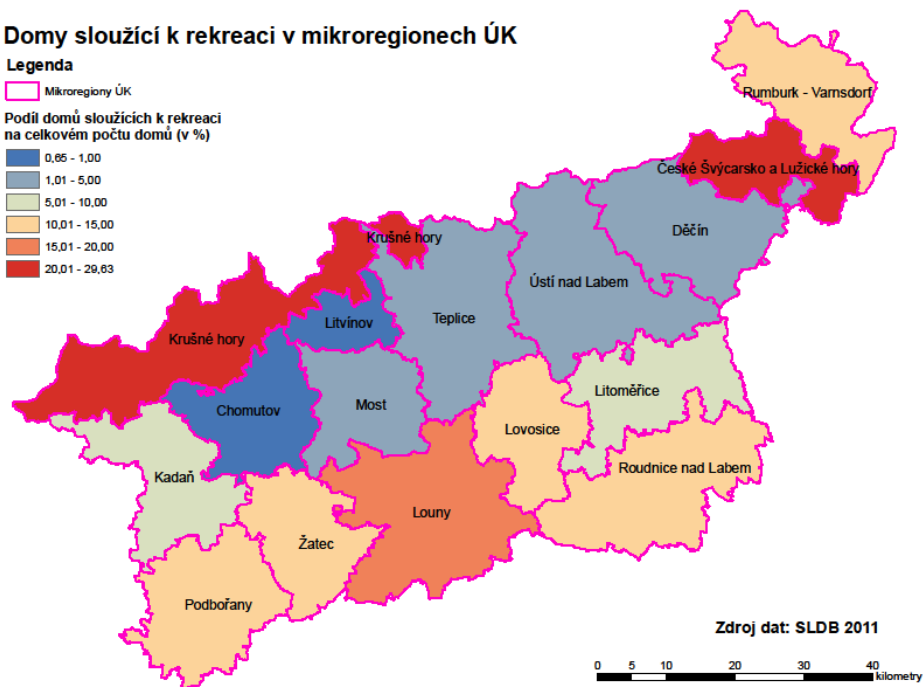
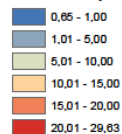

Domy sloužící k rekreaci v mikroregionech ÚK

Legenda

Mikroregiony ÚK

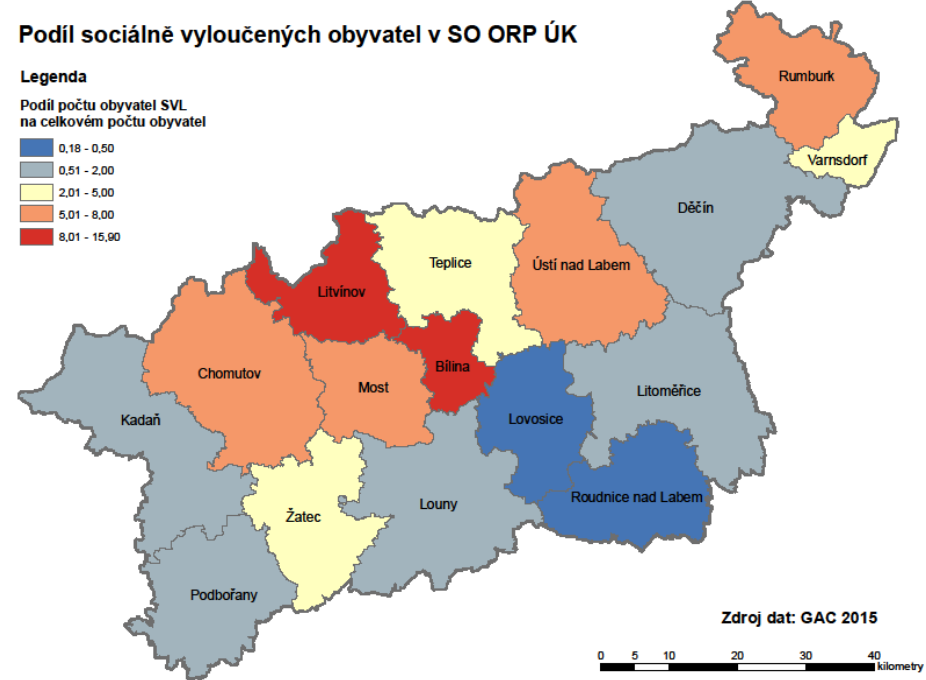
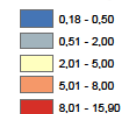
Podíl domů sloužících k rekreaci na celkovém počtu domů (v %)

Podíl sociálně vyloučených obyvatel v SO ORP ÚK

Legenda

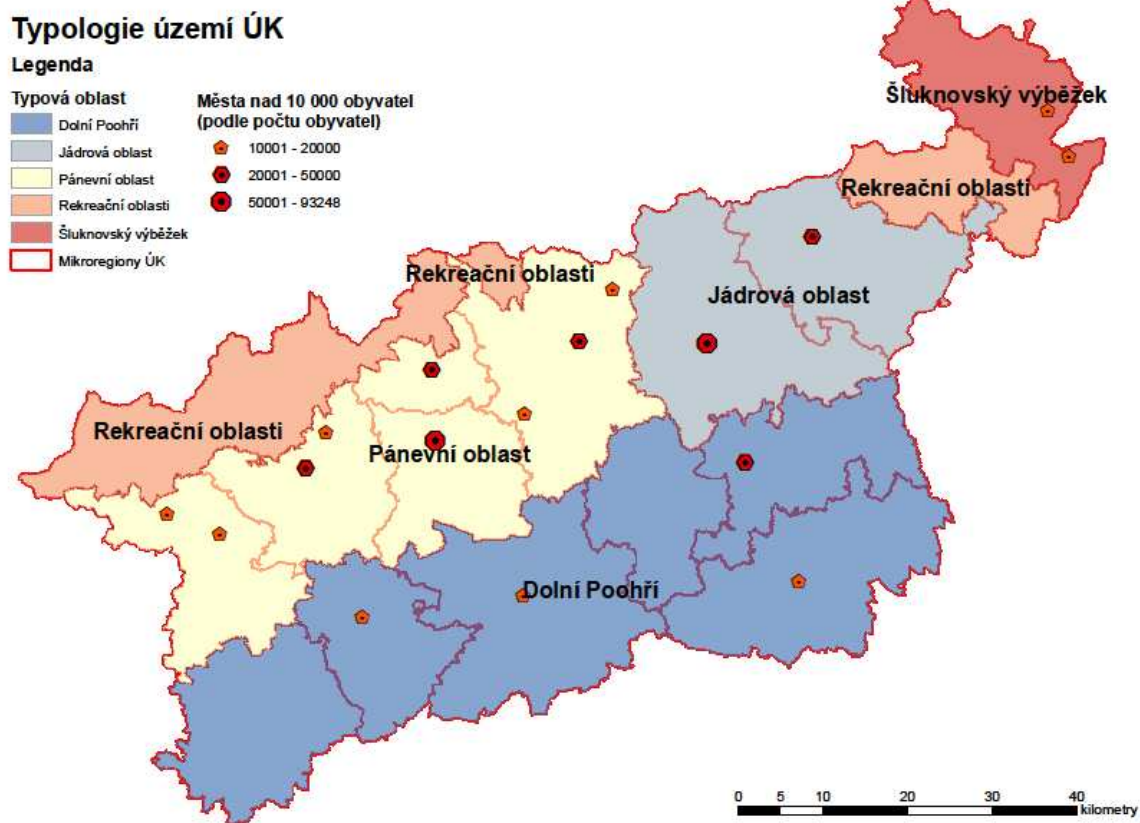
Podíl počtu obyvatel SVL na celkovém počtu obyvatel

Na základě vyhodnocení výše uvedených faktorů i identifikace specifických rozvojových problémů a potřeb vyvstává potřeba drobných úprav výchozí typologie území, aby typologie více odpovídala identifikovaným rozvojovým problémům a potřebám území.

Jednak je zapotřebí oddělit Šluknovský výběžek, který je v původní typologii jedním typovým územím s pánevní oblastí. Původní vymezení sice odpovídá některým společným charakteristikám (např. kladného salda dojížděky do zaměstnání, nadprůměrné zaměstnanosti v průmyslu či vysokému zastoupení SVL), ovšem nezohledňuje řadu zásadních odlišností mezi těmito regiony, které formují rozdílné rozvojové problémy a potřeby – zejména fenomén těžby hnědého uhlí v pánevní oblasti a souvisejícího neukončeného procesu strukturálních změn ekonomiky, obecně nižší nezaměstnanosti, horší občanské vybavenosti a vybavenosti technickou infrastrukturou ve Šluknovském výběžku, nepříznivé dopravní polohy (a v zásadě periferní polohy) Šluknovského výběžku, vyššího rekreačního významu a lepšího stavu životního prostředí ve Šluknovském výběžku, apod. Proto byl Šluknovský výběžek vyčleněn jako specifické typové území Ústeckého kraje.

Dále je vhodné provést změny ve vymezení území Dolního Poohří (výrobního-venkovského typu). Na jednu stranu je součástí území Kadaňsko, jehož jádrová část má přitom ryze průmyslový a urbanizovaný charakter, a kam zasahuje aktivní důl Tušimice-Nástup, nachází se zde dvě rozsáhlé průmyslové zóny a dvě uhelné elektrárny. Území Kadaňska se od zbytku území liší v řadě zkoumaných faktorů (saldo dojížděky, mírný úbytek populace, podprůměrný podíl VŠ vzdělaných obyvatel, nízká míra podnikatelské aktivity, velmi vysoká zaměstnanost v průmyslu, spíše vyšší podíl nezaměstnaných, vyšší podíl domů napojených na kanalizaci i nižší rekreační význam území) i v některých zásadních rozvojových problémech (devastace území těžbou, neukončené strukturální změny ekonomiky, nepříznivá vzdělanostní skladba populace). Proto bude Kadaňsko pro účely této Strategie zařazeno do Pánevní oblasti (oblast výrobního-městského typu). Naopak Litoměřicko vykazuje řadu rozvojových problémů a potřeb, které má společné spíše s typovým územím výrobního-venkovského typu. Je zde na rozdíl od Ústecka a Děčína poměrně nízká nezaměstnanost, vysoká funkční závislost na jiných regionech projevující se vysokým záporným saldem dojížděky do zaměstnání, a problematika sociálního vyloučení a brownfieldů je zde na řádovostně nižší úrovni, než na Ústecku a Děčínku. Litoměřicko patří ze sociálně-ekonomického hlediska mezi nejlépe situované mikroregiony ÚK a v mnoha ohledech je na tom lépe než Ústecko a Děčínsko, přičemž také těží z relativně slušné dostupnosti hl. m. Prahy a tamního trhu práce. Proto bude Litoměřicko pro účely této Strategie zařazeno do oblasti Dolního Poohří (výrobního-venkovského typu).

Mapa 2: Typologie území ÚK upravená pro potřeby Strategie rozvoje ÚK do r. 2027

Zdroj: ESRI ARCMAP 10.4, vlastní zpracování

Výsledná typologie obsahuje 5 následujících typologických území:

- Pánevň oblast
- Dolní Poohří
- Jádrová oblast
- Rekreační oblasti
- Šluknovský výběžek

1.1 PÁNEVNÍ OBLAST

Pánevň oblast je charakteristická pokračující těžbou hnědého uhlí a související uhelnou energetikou a přetrvávajícím významným vlivem průmyslu pro zaměstnanost. Jedná se o hustě obydlené území tvořící větší část Ústecko-chomutovské aglomerace s výrazně poškozeným životním prostředím i sociálními problémy.

V mikroregionech pánevň oblasti převažuje s výjimkou Chomutovska kladné saldo dojížděky do zaměstnání, což odráží vliv zdejších velkých měst jako pracovních center. Populační vývoj byl v pánevň oblasti spíše nepříznivý, přičemž docházelo k výraznému (cca 10%) úbytku populace na Litvínovsku, v menší míře pak na Mostecku (cca 3,6% úbytek) a Kadaňsku (cca 2,2% úbytek). Naopak na Chomutovsku a Teplicku byl spíše zaznamenán mírný přírůstek populace.

Také z hlediska vzdělanostní struktury je oblast spíše diferencovaná, vyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel je v mikroregionech větších měst, naopak na Kadaňsku je podíl obyvatel s VŠ vzděláním nejnižší.

V oblasti je spíše nižší míra podnikatelské aktivity (do 205 podnikatelských subjektů na 1000 obyvatel). Naopak je zde nadprůměrný podíl obyvatel zaměstnaných v průmyslu. Nachází se zde také území s dlouhodobě nejvyšším podílem nezaměstnaných osob (Mostecko a zejména Litvínovsko) v ÚK, v některých mikroregionech je však podíl nezaměstnaných podprůměrný (Kadaňsko a zejména Teplicko).

Území má v rámci Ústeckého kraje relativně příznivou dopravní polohu, která se může nadále zlepšovat v souvislosti s dostavbou dálnice D7 či případnou realizací rychlého železničního spojení Praha – Most.

Území má na poměry ÚK solidní vybavenost technickou infrastrukturou související s vysokou urbanizací, což ilustruje také podíl domů napojených na kanalizaci, který je zde plošně nejvyšší. Naopak je zde vzhledem k omezené rekreační atraktivitě nejnižší podíl domů sloužících k rekreaci.

Většina území je postižena zhoršenou kvalitou ovzduší vyznačující se plošně zvýšenými koncentracemi škodlivin, které zde patří k nejvyšším v rámci ČR. Specifikem je existence rozsáhlých území znehodnocených těžbou hnědého uhlí.

V území je mimořádně vysoká koncentrace sociálně vyloučených obyvatel a existují zde rozsáhlé a velmi problematické sociálně vyloučené lokality. Je zde mimořádná koncentrace brownfieldů a vysoká koncentrace starých ekologických zátěží včetně zátěží s nejvyšší prioritou.

1.2 DOLNÍ POOHŘÍ

Dolní Poohří je relativně řídké zalidněné území zemědělského charakteru. Centry osídlení jsou zde kromě Litoměřic, populačně menší města (do 20 tis. obyvatel).

Na většině území bylo zaznamenáno záporné saldo dojížděky do škol a především do zaměstnání. To se týkalo převážně mikroregionů, které mají příznivou dopravní polohu vůči Praze a odkud je velká vyjížděka (především do zaměstnání) do hl.m. Prahy. Mírně kladné saldo dojížděky do zaměstnání bylo zaznamenáno na Žatecku a Podbořansku. Téměř celé území bylo v uplynulých desetiletích populačně ziskové s výjimkou Žatecka, kde byl zaznamenán mírný dlouhodobý úbytek populace. V území byla (ve srovnání se zbytkem ÚK) zaznamenána spíše příznivá vzdělanostní skladba obyvatel (s výjimkou Podbořanska, kde byla naopak zhoršená) z hlediska podílu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel. Na Litoměřicku byl přitom nejvyšší podíl VŠ vzdělaných obyvatel v ÚK.

S výjimkou Podbořanska byla na území zaznamenána nadprůměrná podnikatelská aktivita. Kromě Lovosicka a Podbořanska byla v území podprůměrná zaměstnanost v průmyslu. Území je také charakteristické obecně nižším podílem nezaměstnaných (s výjimkou Žatecka), a to i v souvislosti s vyjížděkou do zaměstnání v Praze. Kromě periferních částí má území poměrně příznivou dopravní polohu, a to především z hlediska silniční infrastruktury.

Spíše venkovskému charakteru většiny území odpovídá také relativně průměrná až podprůměrná vybavenost technickou infrastrukturou, což je vidět i na podílu domů připojených na kanalizaci. V

téměř celém území je nadprůměrný podíl domů sloužících k rekreaci, což dokládá rekreační význam území.

Centrální část území je postižena zhoršenou kvalitou ovzduší, lepší kvalita ovzduší je v periferních částech území a zejména na Podbořansku. V území se nachází poměrně velké množství SVL, ale vzhledem k jejich zpravidla menšímu rozsahu a menší lidnatosti je podíl sociálně vyloučených obyvatel v území spíše nízký. V území se nachází větší množství zpravidla méně rozsáhlých brownfieldů a několik lokalit starých ekologických zátěží s nejvyšší prioritou.

Území je vzhledem k výskytu kvalitní orné půdy i specifických podmínek (teplé a suché klima) tradiční zemědělskou oblastí s poměrně vysokým významem zemědělské produkce. Zdejší kvalitní zemědělská půda je ovšem silně ohrožena erozí. V regionu existují poměrně rozsáhlá záplavová území, realizovaná protipovodňová opatření však snižují ohrožení místních sídel. Vzhledem k intenzivní zemědělské výrobě i absenci splaškové kanalizace s ČOV v menších sídlech se zde především méně vydatné vodní toky potýkají se zhoršenou jakostí vod.

Specifikem území je značná diferenciací mezi centrální, urbanizovanou částí a okrajovými částmi území, které mají charakter tzv. vnitřní periferie. Obce na Podbořansku, v jižní části Kadaňska, Žatecka a Lounska a na Úštěcku se vyznačují zhoršenými charakteristikami v mnoha ohledech (úbytek či stagnace počtu obyvatel v období 1991-2016, vyšší průměrný věk obyvatelstva, nižší podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, místy vyšší podíl). Horší charakteristiky patrně souvisejí s odlehlou polohou těchto území v rámci sídelní soustavy (zhoršená dopravní dostupnost velkých měst), a související nižší poptávkou po bydlení v příslušných obcích.

1.3 JÁDROVÁ OBLAST

Jádrová oblast tvoří obslužné centrum Ústeckého kraje. Nachází se v ní východní část Ústecko-chomutovské aglomerace, která je méně postižena těžbou hnědého uhlí, a kde vzhledem ke strukturálním změnám ekonomiky markantně poklesl význam průmyslu. I zde je však místy zhoršená kvalita životního prostředí a problematičtější sociální situace.

Zatímco Ústecko je vzhledem k pozici hlavního obslužného a pracovního centra ÚK cílovou oblastí dojížděky s výrazně kladným saldem dojížděky, na Děčínsku je i vzhledem k částečné závislosti na Ústecku záporné saldo dojížděky do škol a především do zaměstnání. Na Děčínsku docházelo v posledních desetiletích k markantnímu úbytku, na Ústecku naopak k mírnému přírůstku populace. Území je však (z hlediska ÚK) charakteristické nadprůměrným podílem vysokoškolsky vzdělaných obyvatel souvisejícím mj. se soustředěním pracovních příležitostí pro vysokoškoláky v obou jádrových městech (především pak v Ústí nad Labem). Docházelo zde také k markantnímu populačnímu úbytku, což mohlo být spojené také se stěhováním do sousedního atraktivního regionu Českého Švýcarska a Lužických hor.

V území je výrazně nadprůměrná podnikatelská aktivita, naopak je zde i v důsledku markantního útlumu průmyslu výrazně podprůměrný podíl obyvatel zaměstnaných v průmyslu. Území je tak charakteristické velmi vysokým významem sektoru služeb pro zaměstnanost, což do určité míry souvisí také s funkcí Ústecka jako obslužného centra ÚK. V zásadě lze konstatovat, že v území jsou v souvislosti se zánikem velké části původních průmyslových provozů již téměř ukončeny strukturální změny ekonomiky. Na Ústecku je nadprůměrný podíl nezaměstnaných, mj. právě v důsledku zániku či

razantního útlumu původních průmyslových provozů, který přitom probíhal i v souvislosti s recesí po r. 2008. Území je charakteristické velmi příznivou dopravní polohou, i tak zde však jsou deficity v silniční infrastruktuře.

Vzhledem k existenci poměrně rozsáhlých venkovských území je zde obecně nižší úroveň vybavenosti technickou infrastrukturou než v pánevní oblasti (což se týká i podílu domů napojených na kanalizaci), to ovšem neplatí o jádrových-urbanizovaných částech území. V území se nachází poměrně nízký podíl domů sloužících k rekreaci. Jádrové části území jsou postiženy zhoršenou kvalitou ovzduší.

Jádrová oblast se nachází v rekreačně atraktivní krajině Českého středohoří a Labských pískovců (resp. Děčínských stěn), kde jsou vymezeny stejnojmenné CHKO. Území těchto pohoří je ovšem charakteristické existencí rozsáhlých svahových nestabilit, které místy ohrožují sídla i veřejnou infrastrukturu a limitují možnosti budování nové liniové infrastruktury. Sídla podél řeky Labe jsou ve zvýšené míře ohrožována povodněmi.

Na Ústecku je mimořádně vysoký počet SVL a sociálně vyloučených obyvatel, i na Děčínsku je větší množství SVL, ale ty jsou podle GAC (2015) spíše málo lidnaté. Území je charakteristické mimořádným počtem a především na Ústecku pak mimořádným rozsahem brownfieldů. V území se také nachází větší množství lokalit starých ekologických zátěží nejvyšších priorit. Specifickým problémem je umístění průmyslových provozů s riziky závažných havárií a provozů zatěžujících obytné prostředí přímo v intravilánu města Ústí nad Labem.

1.4 REKREAČNÍ OBLASTI (KRUŠNÉ HORY A ČESKÉ ŠVÝCARSKO)

Rekreační oblasti zahrnují jednak České Švýcarsko jako primární destinaci CR v Ústeckém kraji, jednak Krušné hory, které jsou zejména zimní destinací CR a kde ovšem není dostatečně rozvinuta infrastruktura CR a potenciál CR tak není zcela naplňován. Jedná se o hornaté venkovské území v periferní poloze, kde se nevyskytují žádná větší města.

Z obcí v Krušných horách i Českém Švýcarsku převažuje vzhledem k jejich malé lidnatosti a omezené vybavenosti vyjíždka do škol i zaměstnání do okolních regionů.

Vzhledem k atraktivní přírodě i krajině je území dlouhodobým cílem stěhování (amenitní migrace³), v samotném Českém Švýcarsku je z hlediska srovnávaných regionů ÚK dlouhodobě nejvyšší přírůstek obyvatel. I navzdory prestižní pozici území je zde ovšem nepříznivá vzdělanostní struktura obyvatelstva spojená s vysoce podprůměrným podílem vysokoškolsky vzdělaných obyvatel.

V území byla zaznamenána nadprůměrná podnikatelská aktivita (v Českém Švýcarsku nejvyšší v rámci ÚK) související patrně jak s podnikáním v sektoru cestovního ruchu, tak v oblasti poskytování služeb klientele ze SRN. Zaměstnanost v průmyslu je v Českém Švýcarsku z hlediska ÚK podprůměrná, v Krušných horách však mírně nadprůměrná i v souvislosti s vyjíždkou do zaměstnání v pánevní oblasti. Podíl nezaměstnaných je v Krušných horách mírně podprůměrný, v Českém Švýcarsku pak výrazněji pod průměrem ÚK, projevují se zde ovšem výrazné sezónní výkyvy v souvislosti se sezónností sektoru CR.

³ Stěhování městských obyvatel na venkov, případně do historických center menších měst motivovaná změnou kvality života (přírodní prostředí, kulturní specifika apod.).

Oba regiony mají spíše horší dopravní polohu, příznivější polohu vzhledem k silniční infrastruktuře má území Krušných hor podél silnice I/7. Většina území má vzhledem k reliéfu zhoršenou dopravní dostupnost, a to i v souvislosti s vlivy klimatu.

Vzhledem k venkovskému charakteru má území horší vybavenost veřejnými službami i technickou infrastrukturou. Území má však zásadní význam pro rekreaci, což potvrzuje velmi vysoký podíl domů sloužících k rekreaci.

V Krušných horách je nejvyšší kvalita ovzduší v ÚK z hlediska nízkých koncentrací většiny sledovaných škodlivin, v menší míře zde však přetrvává imisní zátěž s negativními důsledky na vlastnosti půd a stav lesních porostů. I v Českém Švýcarsku je možné zaznamenat výrazně lepší kvalitu ovzduší než ve zbytku ÚK. V Krušných horách jsou silně poškozeny lesní porosty a v souvislosti s odumíráním náhradních dřevin zde bude nezbytné provádět rozsáhlou obnovu lesních porostů. Sídla i infrastrukturu v Českém Švýcarsku místy ohrožují svahové nestability.

V území je na poměry ÚK minimální výskyt SVL, podle GAC (2015) se v území nachází jediná – ve městě Vejprty. Je zde také poměrně omezený výskyt brownfieldů, brownfieldy převážně menšího rozsahu se v území soustředí především na Vejprtsku.

1.5 ŠLUKNOVSKÝ VÝBĚŽEK

Šluknovský výběžek je typickou vnější periferií se špatným dopravním spojením se zbytkem ČR. V území se nachází větší množství populačně méně lidnatých měst, přičemž jsou zde dvě relativně rovnocenná funkční centra – Varnsdorf a Rumburk. Území má oproti zbytku ÚK relativně kvalitní životní prostředí, ovšem i zde jsou markantní sociální problémy.

Region Šluknovska a Podluží je centrem dojíždky, a to jak do škol, tak do zaměstnání, což patrně souvisí s pozicí spádového pracovního i obslužného centra pro některé obce sousedního regionu Českého Švýcarska a Lužických hor, i s absencí blízkého dominantního města, které by bylo pro Šluknovsko přirozeným centrem dojíždky (nejsilnější proud vyjíždky z regionu je do hl. m. Prahy).

Území regionu bylo v po r. 1991 populačně ztrátové, a to pravděpodobně v důsledku útlumu místního průmyslu i velké odlehlosti a související ztížené vyjíždky do zaměstnání. V regionu je nepříznivá vzdělanostní struktura obyvatel charakteristická mj. podprůměrným podílem vysokoškolsky vzdělaných obyvatel.

V regionu je podprůměrná podnikatelská aktivita z hlediska přepočtu podnikatelských subjektů na počet obyvatel. V rámci SLDB 2011 zde byla zaznamenána nadprůměrná zaměstnanost v průmyslu. V regionu je aktuálně mírně podprůměrný podíl nezaměstnaných (z hlediska ÚK).

Území má spíše nepříznivou dopravní polohu, kapacitní silniční spojení (ovšem ne s ÚK) zprostředkovává silnice I/9 obsluhující východní část regionu. Chybí však kvalitní silniční spojení s ÚK a Libereckem.

Vybavenost technickou infrastrukturou je v území spíše horší, což souvisí s venkovským charakterem velké části regionu. Nachází se zde nadprůměrný podíl domů sloužících k rekreaci, což dokládá rekreační význam regionu. Kvalita ovzduší na Šluknovsku je příznivější, než na většině území Ústeckého kraje.

V území se nachází velké množství SVL a podíl sociálně vyloučených obyvatel je zde nadprůměrný. V důsledku útlumu místního (především textilního) průmyslu se v regionu nachází velké množství brownfieldů, ty jsou však zpravidla plošně méně rozsáhlé a nenacházejí se zde staré ekologické zátěže s nejvyšších priorit.

1.6 SHRNUÍ ÚZEMNÍ SYNTÉZY

V rámci území syntézy bylo identifikováno pět hlavních typových území Ústeckého kraje se specifickými rozvojovými problémy a potřebami (Pánevská oblast, Dolní Poohří, Jádrová oblast, Rekreační oblasti a Šluknovský výběžek).

Typová území se liší nejen odlišnými charakteristikami a specifickými rozvojovými problémy a potřebami, ale i různou intenzitou těchto rozvojových problémů a potřeb. Příkladem je problematika sociálního vyloučení, které existuje prakticky ve všech typových územích, ale zatímco např. v Pánevské oblasti existují rozsáhlé SVL a osoby sociálně vyloučené či sociálně vyloučeným ohrožené tvoří poměrně velkou část celkové populace, v Dolním Poohří či v Rekreačních oblastech jsou SVL zpravidla malé a jejich obyvatelstvo tvoří mnohem menší část populace. Totéž platí i o problematice brownfieldů či starých ekologických zátěží.

Ve všech typových územích je možné zaznamenat zhoršenou vzdělanostní strukturu obyvatelstva, nižší míru podnikatelské aktivity a zvýšený podíl nezaměstnaných oproti zbytku ČR.

Pánevská oblast je charakteristická pokračující těžbou hnědého uhlí a související uhlíkovou energetikou a přetrvávajícím významným vlivem průmyslu pro zaměstnanost. Jedná se o hustě obydlené území tvořící větší část Ústecko-chomutovské aglomerace s výrazně poškozeným životním prostředím, mimořádným soustředěním sociálně vyloučených lokalit a obyvatel, zhoršenou situací na trhu práce a existencí množství brownfieldů a upadajících částí měst.

Dolní Poohří je relativně řídké zalidněné území zemědělského charakteru. Centry osídlení jsou zde kromě Litoměřic, populačně menší města (do 20 tis. obyvatel). Zatímco rozvojové území podél dálnice D8 má v některých ohledech (nezaměstnanost, sociální vyloučení) nejpriznivější charakteristiky v rámci ÚK, nachází se zde také oblasti tzv. vnitřní periferie charakteristické zhoršenou dopravní dostupností, občanskou vybaveností i sociálními a ekonomickými charakteristikami.

Jádrová oblast tvoří obslužné centrum Ústeckého kraje. Nachází se v ní východní část Ústecko-chomutovské aglomerace s centry Ústí nad Labem a Děčín, která je méně postižena těžbou hnědého uhlí, a kde vzhledem ke strukturálním změnám ekonomiky markantně poklesl význam průmyslu. I zde je však místy zhoršená kvalita životního prostředí, velké množství i velký rozsah brownfieldů a upadajících částí měst a velký počet i rozsah SVL, vysoké zastoupení sociálně vyloučených obyvatel, a zhoršená situace na trhu práce.

Rekreační oblasti jsou tvořené obcemi ležícími ve vrcholových partiích Krušných hor a v Českém Švýcarsku. Jedná se o hornaté venkovské území v periferní poloze, kde se nevyskytují žádná větší města. Zatímco České Švýcarsko je primární letní destinací ČR v ÚK a prestižním rezidenčním a rekreačním územím, Krušné hory jsou zimní destinací ČR, kde se místy projevují rozvojové problémy známé ze zbytku ÚK (zhoršená sociální skladba obyvatel, brownfieldy, stagnace rozvoje).

Šluknovský výběžek je typickou vnější periferií se špatným dopravním spojením se zbytkem ČR. V území se nachází větší množství populačně méně lidnatých měst, přičemž jsou zde dvě relativně rovnocenná funkční centra – Varnsdorf a Rumburk. Území má oproti zbytku ÚK relativně kvalitní životní prostředí, ovšem i zde jsou markantní sociální problémy a je zde větší množství brownfieldů.

Vzhledem ke specifickým odlišnostem mezi těmito územími se jeví jako vhodné rozčlenit návrhovou část tohoto dokumentu na základě územního klíče tak, aby v ní byly zohledněny specifické potřeby a problémy jednotlivých typových území.